

การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย

AN ANALYSIS OF EFFECTIVE PARENTING PATH INDICATORS IN THAI FAMILIES

ผู้วิจัย

สกล วรเจริญศรี¹

Skol Voracharoensri¹

Skol_v@yahoo.co.th

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์²

Pongpan Kirdpitak²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาดัชนีเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย 2) เพื่อศึกษาดัชนีเชิงผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของพ่อแม่ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่และ ตามการรับรู้ของบุตรธิดา และ 4) เพื่อศึกษาดัชนีเชิงผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย ตามการรับรู้ของบุตรธิดา

กลุ่มตัวอย่าง เป็นพ่อแม่ของเยาวชนที่มีอายุ 12 ปีขึ้นไป จำนวน 105 คน เป็นพ่อ จำนวน 51 คน และแม่ จำนวน 54 คน ที่ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดจากประชากร และเป็นเยาวชนที่เป็นบุตรธิดาของพ่อแม่ในครอบครัวเดียวกัน จำนวน 88 คน ที่ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดจากประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบวัดที่ใช้ในการศึกษาดัชนีเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลมีความเที่ยงตรงของแบบวัดแต่ละฉบับอยู่ระหว่าง 0.681-0.953 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้ 1) ตัวแปรเชิงเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยมีจำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ จิตลักษณะของพ่อแม่ มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.95 ส่วนตัวแปรเชิงเหตุที่เป็นปัจจัยภายในครอบครัว มีอิทธิพลทางตรงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.32 นอกจากนี้ ตัวแปรเชิงเหตุที่เป็นปัจจัยทางสังคม มีอิทธิพลทางลบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.28 และตัวแปรเชิงเหตุทั้ง 3 ตัวแปรดังกล่าวข้างต้น ร่วมกันอธิบายการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ได้ร้อยละ 89 2) ตัวแปรเชิงเหตุ การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของพ่อแม่ มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อตัวแปรเชิงผล ซึ่งได้แก่ จิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.53 และ 0.46 ตามลำดับ 3) การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดาและด้านการบริหารจัดการปัญหา ตามการรับรู้ของพ่อแม่ และตามการรับรู้ของบุตรธิดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.25-0.56 4) ตัวแปรเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของบุตรธิดามีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อตัวแปรเชิงผล ซึ่งได้แก่ จิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดาและการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.56 และ 0.54 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล ครอบครัวไทย

¹อาจารย์ประจำ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²อาจารย์ สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ABSTRACT

The purpose of this research study was to analyze effective parenting path indicators in Thai Families. The study included four objectives. First, to analyze the antecedent indicators of the effective parenting perceived by parents. Second, to analyze the consequent indicators of the effective parenting perceived by the parents. Third, to analyze the relationships between the effective parenting perceived by the parents and perceives by their children. Fourth, to analyze the antecedent indicator of the effective parenting perceived by the children.

The subjects of the study were 105 parents (51 fathers and 54 mothers) and their 88 children. They were criterion selected from population. The research scales designated the effective parenting path indicators in the Thai families were developed. The scales utilized a five-point Likert scale for each of the items. The reliabilities of the scales ranged from 0.681-0.953 The data were analyzed by Path analysis.

The research results were as follows: 1) The parents' psychological characteristics, an influential antecedent variable, indicated significant direct effects on the effective parenting perceived by the parents at .01 level with path coefficient of 0.95 while the other antecedent variables, i.e., the internal family factor revealed non-significant direct effects on the effective parenting with path coefficient of 0.32 and the social factor revealed non-significant negative effects on the effective parenting with path coefficient of -0.28. The stated antecedent variables significantly predicted the effective parenting at .01 level, with 89% of variability in effective parenting from the stated variables 2) The effective parenting perceived by the parents, an influential antecedent variable indicated significant direct effects on consequent variables, i.e., the children's psychological characteristics and behavior and the children's perception on parental child-rearing at .01 level with path coefficients of 0.53 and 0.46 respectively. 3) Significant positive relationships were found between the effective parenting in Thai families perceived by the parents and perceived by their children at .01 level. 4) The effective parenting perceived by the children, an influential antecedent variable, indicated significant direct effects on the consequent variables, i.e. "the children's psychological characteristics and behavior" and "the children's perception of their parental child-rearing at .01 level with path coefficients of 0.56 and 0.54 respectively".

Key words: Effective Parenting, Thai Families

บทนำ

ครอบครัว เป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มีมนุษย์สร้างขึ้น จากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ทุกชีวิตในครอบครัวต่างปรารถนาชีวิตครอบครัวที่แสดงออกถึงความรัก ความอบอุ่น และความผูกพันต่อกันและกัน ได้แก่ การเอาใจใส่ดูแล และเอื้ออาทรกัน รู้จักและเข้าใจกัน เคารพกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อกัน ให้ความไว้วางใจกัน ให้กำลังใจกัน ให้ภัยกันและกัน มีวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ใช้เวลาด้วยกันอย่างมีคุณค่าและมีคุณภาพ รับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัว ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความอดทนมีวินัย และสามารถปรับตัวตามภาวะที่เปลี่ยนแปลงของบุคคลในครอบครัวและสังคม (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2555, Geggie and Others, 2000)

จากสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน อาจทำให้บางครอบครัวขาดความอบอุ่น ขาดความใกล้ชิดต่างคนต่างอยู่ ทำให้เกิดความกดดันต่าง ๆ บางครอบครัวเกิดความบาดหมาง แยกแยก สมาชิกครอบครัวต้องแยกกันอยู่ ห่างเหินกัน และอาจหย่าร้างในที่สุด สถานการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดสภาวะวิกฤตในครอบครัว ความผูกพันระหว่างสมาชิกครอบครัวอาจลดน้อยลง การทำหน้าที่ตามบทบาทของพ่อแม่และลูกขาดทิศทาง ขาดการก้าวผ่านการบริหารจัดการปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และทำให้การทำหน้าที่ของพ่อแม่ไร้ประสิทธิผล (Olson and Sipahimatani, 2003)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเจ็ด พ.ศ. 2555-2559 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2554, น. 39-50) ได้กำหนด 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยมุ่งพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำคัญ ๆ คือ (1) เพื่อพัฒนา

คุณภาพคนไทยทุกกลุ่มให้มีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญา มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงาม และรู้คุณค่าความเป็นไทยมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศ และ (2) เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชน และสังคม ให้มั่นคงและเอื้อต่อการพัฒนาคน อย่างสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต และ 2) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนา โดยมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว โดยการปมเพาะให้คนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม

จรรยา สุวรรณทัต กล่าวไว้ว่า ครอบครัวแม้จะเป็นหน่วยเล็กที่สุดของสังคม แต่ก็จัดเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลที่สุด ในการสร้างและพัฒนาคน สามารถพิจารณาได้ว่าครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของระบบสภาพแวดล้อมเชิงนิเวศมนุษย์ ที่แสดงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างละเอียดอ่อน และสลับซับซ้อนระหว่างบุคคลกับทุกส่วนของครอบครัว และระหว่างแต่ละส่วนของครอบครัวกับระบบสำคัญอื่น ๆ ของสังคม ซึ่งในที่สุด จะส่งผลรวมต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบุคคล ทั้งในด้านความคิดจิตใจ และลักษณะที่ปรากฏ ด้วยวิธีการศึกษาครอบครัวในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศมนุษย์ จะทำให้เข้าใจ “ครอบครัว” ทั้งของตนเองและของผู้อื่น ได้อย่างลึกซึ้งและแท้จริงได้ อีกทั้ง ยังจะช่วยให้เกิดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล และครอบครัวที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนกับระบบต่าง ๆ ของสังคมที่โยงใยเข้าด้วยกัน ในทุกรอยต่อของการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมของชีวิตครอบครัวด้วย สอดคล้องกับ Bronfenbrenner (1979) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยทางสังคมภายนอกมีอิทธิพลสำคัญต่อการสร้างและกำหนดแผนการดำเนินชีวิตในครอบครัวในทุก ๆ ชั้นวงจรชีวิต (จรรยา สุวรรณทัต, 2547, น.13-14)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นนี้ ทำให้มองเห็นได้ว่า ตัวแปรหรือปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเป็นระบบ สามารถส่งผลกระทบต่อระบบครอบครัว

ทุกขั้นตอนของวงจรชีวิตครอบครัว และการส่งผลนั้นก็อาจเป็นไปได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

แม้ว่าจะมีตัวแปรหรือปัจจัยหลายอย่างที่ส่งผลกระทบต่อระบบครอบครัว แต่ตัวแปรหรือปัจจัยภายในครอบครัวที่พึงตระหนักถึงคือ หน้าที่ของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดา ดังผลงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ จิตลักษณะ และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ที่ครอบครัวอบรมเลี้ยงดูมาแตกต่างกัน โดยผลการวิจัยประจักษ์ชัดถึงอิทธิพลที่สูงยิ่งของสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู วิธีการที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรในหลากหลายวิธี ทั้งการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิต แบบควบคุม และแบบให้พึ่งตนเอง ตลอดจนความสำคัญของสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกครอบครัว ที่ส่งผลต่อการกำหนดวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กของบิดามารดาและการทำหน้าที่ของบิดามารดาด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พ่อแม่และเยาวชนที่เป็นบุตรธิดาของแต่ละครอบครัว โดยใช้ข้อคำถามในการสัมภาษณ์พ่อแม่ว่า “พ่อแม่ควรปฏิบัติตัวอย่างไร จึงจะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข และมีประเด็นอะไรบ้างที่อาจจะทำให้ชีวิตครอบครัวไม่มีความสุข” ผลการสัมภาษณ์พ่อแม่ สรุปได้ว่า “1) พ่อแม่จะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข พ่อแม่ต้องมีความรักความผูกพันกับลูกๆ และกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว พ่อแม่ต้องแสดงความรักความผูกพันกับลูกด้วยความจริงใจ ให้ความไว้วางใจลูก 2) ประเด็นที่อาจจะทำให้ชีวิตครอบครัวไม่มีความสุข อาจเกี่ยวข้องกับปัญหาทางสังคม และปัญหาทางเศรษฐกิจซึ่งพ่อแม่ก็ให้ข้อคิดเห็นว่าจะพยายามไม่ให้ปัญหาทางสังคมและปัญหาทางเศรษฐกิจมากกระทบกับชีวิตครอบครัวและอาจจะเกี่ยวข้องกับบรรยากาศภายในครอบครัวที่บางครั้งพ่อแม่ลูกอาจจะไม่เข้าใจกันหรือมีปัญหาในการสื่อสาร”

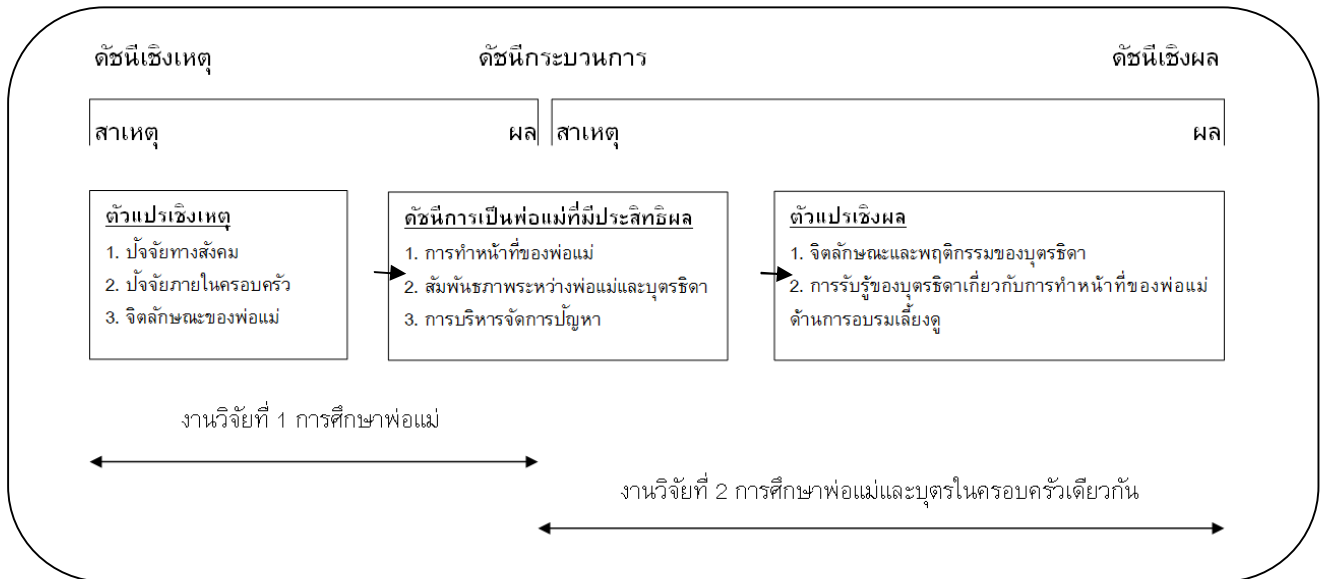
ส่วนการสัมภาษณ์เยาวชนที่เป็นบุตรธิดาของแต่ละครอบครัวเกี่ยวกับความปรารถนาหรือความ

ต้องการที่จะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุขนั้น ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า “บุตรธิดาต้องการให้พ่อแม่ทำหน้าที่ของพ่อแม่ อบรมเลี้ยงดูลูกด้วยความรักให้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ มีเวลาให้ลูกได้ปรึกษาหารือเวลามีปัญหา ให้ความใกล้ชิดกับลูก แม้ว่าบางครอบครัวมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้พ่อแม่ลูกไม่มีเวลาให้กัน ต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยพูดจากัน ไม่ค่อยแสดงความรักความผูกพัน บางครั้งพ่อแม่ก็ไม่ค่อยคำนึงถึงจิตใจของลูก”

จากเอกสาร ผลงานวิจัย และผลการสัมภาษณ์พ่อแม่และเยาวชนที่เป็นบุตรธิดาของแต่ละครอบครัวดังกล่าวข้างต้น เป็นข้อมูลที่บ่งบอกได้ว่า คุณลักษณะของพ่อแม่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศภายในครอบครัว และปัจจัยทางเศรษฐกิจ ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับชีวิตครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดาในครอบครัว การทำหน้าที่ของพ่อแม่ และเพื่อยืนยันถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชีวิตครอบครัว การทำหน้าที่ที่เหมาะสมของพ่อแม่ และการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล งานวิจัยครั้งนี้จึงมีความประสงค์จะแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงเหตุว่าประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้างที่จะมาร่วมทำนายนหรืออธิบายการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ทำให้ต้องการตรวจสอบว่าตัวแปรหรือปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคม ปัจจัยภายในครอบครัว และจิตลักษณะของพ่อแม่ จะสามารถทำนายปัจจัยเชิงผลการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลได้มากน้อยเพียงใด และการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล จะเป็นตัวแปรหรือปัจจัยเชิงเหตุที่ส่งผลกระทบต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตร และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ ด้านการอบรมเลี้ยงดูได้มากน้อยเพียงใด การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์จะวิเคราะห์หาคำขึ้นเชิงเหตุและผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย โดยมุ่งหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวให้เข้มแข็งมีคุณค่า และมีความสุขต่อตนเองและสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย จำแนกเป็น 5 โมเดล ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาดัชนีเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย
2. เพื่อศึกษาดัชนีเชิงผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย ตามการรับรู้ของพ่อแม่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของพ่อแม่ และตามการรับรู้ของบุตรธิดา
4. เพื่อศึกษาดัชนีเชิงผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของบุตรธิดา

สมมติฐานการวิจัย

1. การศึกษาดัชนีเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ว่ามีตัวแปรเชิงเหตุต่อไปที่ประกอบด้วย “ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยภายในครอบครัว และจิตลักษณะของพ่อแม่” ที่ส่งผลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย ผู้วิจัยจึงตั้ง สมมติฐานว่า “การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของพ่อแม่ ได้รับอิทธิพลทางตรงหรือทางอ้อมจากปัจจัยทางสังคม ปัจจัยภายในครอบครัวและจิตลักษณะของพ่อแม่”
2. การศึกษาดัชนีเชิงผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย ตามการรับรู้ของพ่อแม่ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ว่า ตัวแปรเชิงเหตุ “การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของพ่อแม่” ส่งผลต่อตัวแปรเชิงผลที่ประกอบด้วย “จิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดูได้มากน้อยเพียงใด” ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า “การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของพ่อแม่ มีอิทธิพลทางตรงหรือทางอ้อมต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู”
3. การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของบุตรธิดา

4. การศึกษาดัชนีเชิงผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของบุตรธิดา ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ว่า ตัวแปรเชิงเหตุ “การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของบุตรธิดา” ส่งผลต่อ ตัวแปรเชิงผล “จิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดูได้มากน้อยเพียงใด” ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า “การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของบุตรธิดา มีอิทธิพลทางตรงหรือทางอ้อมต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู”

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นพ่อแม่ของเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง 30-60 ปี มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปมีสถานภาพสมรสที่อยู่ร่วมกัน มีบุตรธิดาจำนวน 1-2 คน และเป็นครอบครัวเดี่ยว เป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมากมาย นับไม่ถ้วน (Infinite Population)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพ่อแม่และกลุ่มเยาวชน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาของแต่ละกลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่เป็นพ่อแม่ของเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง 30-60 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 46.96 ปี มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป สถานภาพสมรสคืออยู่ร่วมกัน มีบุตรธิดา จำนวน 1-2 คน เป็นครอบครัวเดี่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบวัดของการวิจัยสมบูรณ์ทุกฉบับ เป็นพ่อจำนวน 51 คน และแม่จำนวน 54 คน รวมจำนวน 105 คน ที่ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

- 1) เป็นพ่อแม่ที่มีอายุระหว่าง 30 – 60 ปี
- 2) มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป
- 3) มีสถานภาพสมรส คือ อยู่ร่วมกัน
- 4) มีบุตรธิดา 1-2 คน และ
- 5) เป็นครอบครัวเดี่ยว

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชน เป็นเยาวชนที่กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 15 ปี เป็นบุตรธิดาของพ่อแม่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 88 คน ที่ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

- 1) เป็นเยาวชนที่กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป
- 2) มีอายุตั้งแต่ 12 ปี ขึ้นไป โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 15 ปี และ
- 3) เป็นบุตรธิดาของพ่อแม่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. การวิจัยที่ 1 การศึกษาพ่อแม่ ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

1.1 ตัวแปรเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยภายในครอบครัว และจิตลักษณะของพ่อแม่

1.2 ตัวแปรเชิงผล ได้แก่ การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่

2. การวิจัยที่ 2 การศึกษาพ่อแม่และบุตรธิดาในครอบครัวเดียวกัน ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

2.1 ตัวแปรเชิงเหตุ ได้แก่ การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ และการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา

2.2 ตัวแปรเชิงผล ได้แก่ จิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย โดย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพ่อแม่ของเยาวชนที่มีอายุ 12 ปีขึ้นไปพักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง 30-60 ปี โดยอายุเฉลี่ยของพ่อแม่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 46.96 ปี มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป สถานภาพสมรสคืออยู่ร่วมกันมีบุตรธิดา จำนวน 1-2 คน เป็นครอบครัวเดี่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบวัดของการวิจัยฉบับสมบูรณ์ทุกฉบับ เป็นพ่อจำนวน 51 คน และแม่จำนวน 54 คน รวมจำนวน 105 คน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนที่กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป โดยมีอายุเฉลี่ยของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 15 ปี เป็นบุตรธิดาของพ่อแม่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 88 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบวัดต่าง ๆ ต่อไปนี้

1) แบบวัดปัจจัยทางสังคม จำนวน 8 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.90 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.25 – 0.56 ค่าความเที่ยง .681

2) แบบวัดปัจจัยภายในครอบครัว จำนวน 18 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.91 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.33 – 0.70 ค่าความเที่ยง .789

3) แบบวัดจิตลักษณะของพ่อ จำนวน 10 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.90 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.21 – 0.57 ค่าความเที่ยง .899

4) แบบวัดจิตลักษณะของแม่ จำนวน 10 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.89 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.38 – 0.63 ค่าความเที่ยง .899

5) แบบวัดการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ จำนวน 15 ข้อ มีค่าดัชนีความ

สอดคล้องระหว่าง 0.90 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.26 – 0.66 ค่าความเที่ยง .929

6) แบบวัดการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา จำนวน 15 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.88 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.27 – 0.67 ค่าความเที่ยง .953

7) แบบวัดจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา จำนวน 15 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.89 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.29 – 0.63 ค่าความเที่ยง .862

8) แบบวัดการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรม จำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.85 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.33 – 0.65 ค่าความเที่ยง .825

2. คุณภาพของแบบวัดต่าง ๆ ที่ใช้เครื่องมือในการวิจัย มีดังนี้

1) ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดแต่ละฉบับที่ระบุในข้อ 4.1 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความแต่ละข้อของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการอยู่ระหว่าง 0.85-1.00

2) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดแต่ละฉบับที่ระบุในข้อ 4.1 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.21-0.70

3) ค่าความเที่ยงของแบบวัดแต่ละฉบับที่ระบุในข้อ 4.1 มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง .681-.953

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน (Descriptive statistic) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) โดยมีการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) ซึ่งพิจารณาค่าไค-สแควร์ (χ^2) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit

Index) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation) และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standard Root Mean Square Residual)

3. ค่าสัมประสิทธิ์ของผล (Effect Coefficient) ตามรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ปรับปรุงใหม่

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาค่าสถิติพื้นฐานของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย มีดังนี้

1.1 การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลรายด้านตามการรับรู้ของพ่อแม่ ได้แก่ ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมา คือ ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา และด้านการบริหารจัดการปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และ 4.10 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของพ่อแม่

การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่	n	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่	105	4.29	0.54	มากที่สุด
ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา	105	4.17	0.53	มาก
ด้านการบริหารจัดการปัญหา	105	4.10	0.82	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	105	4.19	0.55	มาก

1.2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรเชิงเหตุ การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของพ่อแม่ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยภายในครอบครัว จิตลักษณะของพ่อ และจิตลักษณะของแม่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า จิตลักษณะของพ่อมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 รอง ๆ ลงมาคือ จิตลักษณะของแม่ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยภายในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08, 4.01 และ 3.71 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของพ่อแม่

ตัวแปรเชิงเหตุ	n	\bar{X}	SD	แปลผล
ปัจจัยทางสังคม	105	4.01	0.47	มาก
ปัจจัยภายในครอบครัว	105	3.71	0.40	มาก
จิตลักษณะของพ่อ	51	4.14	0.55	มาก
จิตลักษณะของแม่	54	4.08	0.62	มาก

1.3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรเชิงเหตุ การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของบุตรธิดา ซึ่งได้แก่ ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา และด้านการบริหารจัดการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลรายด้านตามการรับรู้ของบุตรธิดา พบว่า ด้านการบริหารจัดการปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 รองลงมา คือ ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ และด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และ 4.15 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของบุตรธิดา

ตัวแปรเชิงเหตุ	n	\bar{X}	SD	แปลผล
การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา				
- ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่	88	4.14	0.63	มาก
- ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา	88	4.15	0.65	มาก
- ด้านการบริหารจัดการปัญหา	88	4.30	0.70	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	88	4.20	0.56	มาก

1.4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรเชิงผล จิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ส่วนการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 โดยบุตรธิดารับรู้ว่า พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสุนนมากที่สุด ($\bar{X}=4.31$, $SD=0.59$) รอง ๆ ลงมา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, $SD=0.58$) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$, $SD=0.66$) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักถนอมลูกมากเกินไป มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$, $SD=0.69$) และการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังกับลูกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.84$, $SD=0.95$) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรเชิงผลของจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดาและการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู

ตัวแปรเชิงผล	n	\bar{X}	SD	แปลผล
จิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา	88	3.86	0.45	มาก
การรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู	88	3.72	0.44	มาก
โดยรวม				
- ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสุนน	88	4.31	0.59	มากที่สุด
- ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์	88	3.95	0.66	มาก
- ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง	88	3.99	0.58	มาก
- ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังกับลูก	88	2.84	0.95	มาก
- ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักถนอมลูกมากเกินไป	88	3.50	0.69	มาก

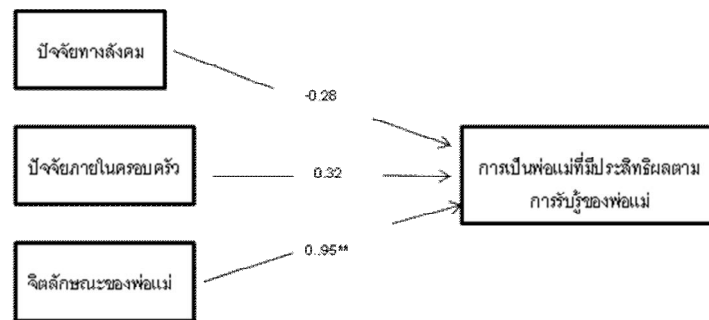
2. ผลการวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย มีดังนี้

2.1 การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากจิตลักษณะของพ่อแม่มีค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลเท่ากับ 0.95 ส่งผลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยภายในครอบครัวมีค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลเท่ากับ 0.32 ส่งผลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลเป็นลบเท่ากับ -0.28 ส่งผลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรเชิงเหตุ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยภายในครอบครัวและจิตลักษณะของพ่อแม่ ร่วมกันอธิบายการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ได้ร้อยละ 89 ดังแสดงในตารางที่ 5 และภาพประกอบ 1

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลที่ 1

ตัวแปรเชิงเหตุ	ตัวแปรเชิงผล		
	การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่		
	DE	IE	TE
ปัจจัยทางสังคม	-0.28	-	-0.28
ปัจจัยภายในครอบครัว	0.32	-	0.32
จิตลักษณะของพ่อแม่	0.95**	-	0.95**
R²	0.89		

**p<.01

 $\chi^2 = 122.67$ df=209 p=1.00 CFI=1.00 GFI=0.94 AGFI=0.93 RMSEA=0.00 SRMR=0.00 **R² = 0.89**

ภาพประกอบ 1 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่

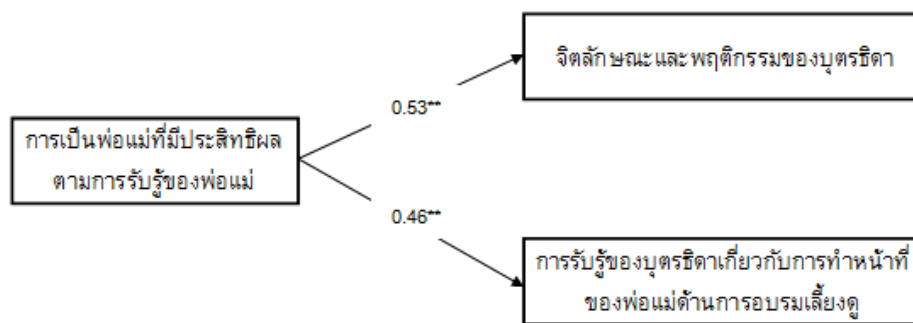
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นที่พบว่า ปัจจัยด้านสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเป็นลบ โดยมีค่าเท่ากับ -0.28 และส่งผลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวอาจทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่ใกล้ชิดสนิทสนมกัน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกลดน้อยลง รวมทั้งพ่อแม่ต้องทำงานหาเงินทำให้ไม่มีเวลาดูแลหรือให้คำปรึกษาแก่ลูก

2.2 การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.53 และ 0.46 ตามลำดับ ซึ่งการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ส่งผลต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรเชิงเหตุ การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ สามารถอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดาได้ร้อยละ 28 และสามารถอธิบายการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดูได้ร้อยละ 21 ดังแสดงในตารางที่ 6 และภาพประกอบ 2

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลของโมเดลที่ 2

ตัวแปรเชิงเหตุ	ตัวแปรเชิงผล					
	จิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา			การรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่	0.53**	-	0.53**	0.46**	-	0.46**
R^2	0.28			0.21		

**p<.01

 $\chi^2=27.01$ df=88 p=1.00 CFI=1.00 GFI=0.95 AGFI=0.90 RMSEA=0.00 SRMR=0.04 $R^2=0.21$

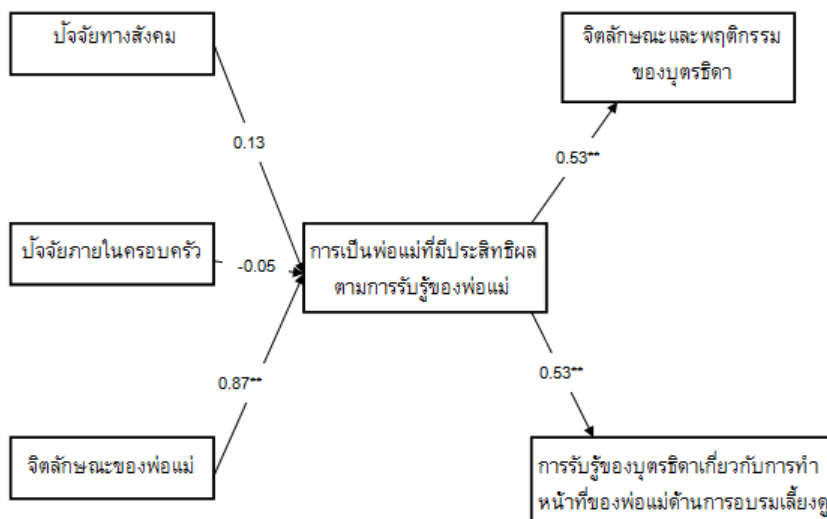
ภาพประกอบ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลของโมเดลที่ 2

2.3 การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากจิตลักษณะของพ่อแม่มีค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลเท่ากับ 0.87 ส่งผลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยทางสังคมและปัจจัยภายในครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลเท่ากับ 0.13 และ -0.05 ตามลำดับ ส่งผลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ได้รับอิทธิพลทางอ้อม (IE=Indirect Effect) จากจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดาและการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู มีค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลเท่ากับ 0.53 และ 0.53 ตามลำดับ ส่งผลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรเชิงเหตุ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยภายในครอบครัว และจิตลักษณะของพ่อแม่ สามารถอธิบายการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ได้ร้อยละ 87 และตัวแปรเชิงเหตุปัจจัยทางสังคม ปัจจัยภายในครอบครัว จิตลักษณะของพ่อแม่ และการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ สามารถอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา ได้ร้อยละ 28 และสามารถอธิบายการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดูได้ร้อยละ 28 ดังแสดงในตารางที่ 7 และภาพประกอบ 3

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลที่3

ตัวแปรเชิงเหตุ	ตัวแปรเชิงผล									
	การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่			จิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา			การรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู			
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	
ปัจจัยทางสังคม	0.13	-	0.13	-	0.07	0.07	-	0.07	0.07	
ปัจจัยภายในครอบครัว	-0.05	-	-0.05	-	-0.03	-0.03	-	-0.03	-0.03	
จิตลักษณะของพ่อแม่	0.87**	-	0.87**	-	0.46**	0.46**	-	0.46**	0.46**	
การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่	-	-	-	-	0.53**	0.53**	-	0.53**	0.53**	
R²										
	0.87			0.28			0.28			

**p<.01

$\chi^2=609.84$ $df=723$ $p=.99$ $CFI=1.00$ $GFI=0.93$ $AGFI=0.90$ $RMSEA=0.00$ $SRMR=0.05$ $R^2 = 0.28$

ภาพประกอบ 3 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลที่3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นพบว่า ปัจจัยภายในครอบครัวมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ-0.05 และส่งผลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แม้ว่าสมาชิกในครอบครัวจะใช้เวลาส่วนใหญ่ที่บ้าน แต่ต่างคนต่างอยู่ไม่ค่อยพูดคุยกันสมาชิกในครอบครัวทะเลาะกันบ่อย เวลาโกรธคนในครอบครัวก็มักจะขว้างปาสิ่งของ ไม่ค่อยควบคุมอารมณ์ และมักจะพาลคนอื่นในบ้าน

2.4 การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดาและด้านบริหารจัดการปัญหาตามการรับรู้ของพ่อแม่ และตามการรับรู้ของบุตรธิดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.25-0.56 ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา และตามการรับรู้ของพ่อแม่

ตัวแปร	การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล					
	ตามการรับรู้ของบุตรธิดา			ตามการรับรู้ของพ่อแม่		
	ด้าน	ด้าน	ด้าน	ด้าน	ด้าน	ด้าน
	การทำหน้าที่ ของพ่อแม่	สัมพันธภาพ ระหว่างพ่อแม่ และบุตรธิดา	การบริหาร จัดการปัญหา	การทำหน้าที่ ของพ่อแม่	สัมพันธภาพ ระหว่างพ่อแม่ และบุตรธิดา	การบริหาร จัดการ ปัญหา
การเป็นพ่อแม่ที่มี ประสิทธิผลตาม การรับรู้ของบุตร ธิดา						
ด้านการทำหน้าที่ ของพ่อแม่	1.00					
ด้านสัมพันธภาพ ระหว่างพ่อแม่และ บุตรธิดา	0.93**	1.00				
ด้านการบริหาร จัดการปัญหา	0.46**	0.44**	1.00			
การเป็นพ่อแม่ที่มี ประสิทธิผลตาม การรับรู้ของพ่อแม่						
ด้านการทำหน้าที่ ของพ่อแม่	0.52**	0.53**	0.25*	1.00		
ด้านสัมพันธภาพ ระหว่างพ่อแม่และ บุตรธิดา	0.50**	0.56**	0.25*	0.87**	1.00	
ด้านการบริหาร จัดการปัญหา	0.26**	0.36**	0.34**	0.55**	0.56**	1.00

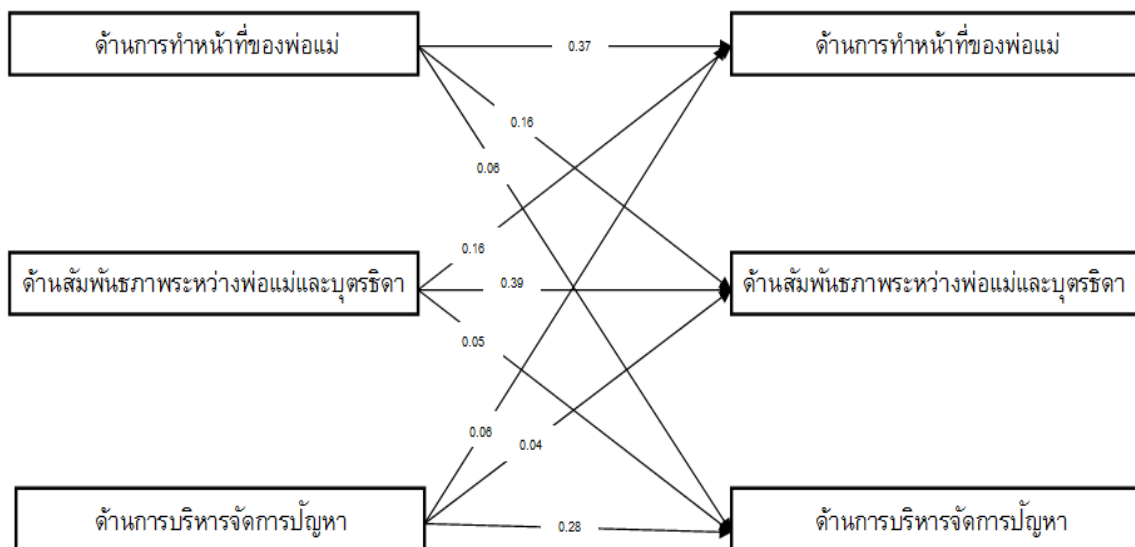
**p<.01 *p<.05

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ยังพบว่า การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา และด้านการบริหารจัดการปัญหา มีอิทธิพลทางตรงต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา และด้านการบริหารจัดการปัญหา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลอยู่ระหว่าง 0.04-0.39 ส่งผลต่อด้านต่าง ๆ ของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรเชิงเหตุ การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา และด้านการบริหารจัดการปัญหา ร่วมกันอธิบายตัวแปรเชิงผล การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ ด้าน

สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา และด้านการบริหารจัดการปัญหา ได้ร้อยละ 28, 32 และ 12 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 9 และภาพประกอบ 4

ตารางที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลของโมเดลที่ 4

ตัวแปรเชิงเหตุ การเป็นพ่อแม่ที่มี ประสิทธิผลตามการรับรู้ ของพ่อแม่	ตัวแปรเชิงผล								
	การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา								
	ด้านการทำหน้าที่ ของพ่อแม่			ด้านสัมพันธภาพระหว่าง พ่อแม่และบุตรธิดา			ด้านการบริหารจัดการ ปัญหา		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ด้านการทำหน้าที่ ของพ่อแม่	0.37	-	0.37	0.16	-	0.16	0.06	-	0.06
ด้านสัมพันธภาพระหว่าง พ่อแม่และบุตรธิดา	0.16	-	0.16	0.39	-	0.39	0.05	-	0.05
ด้านการบริหารจัดการ ปัญหา	0.06	-	0.06	0.04	-	0.04	0.28	-	0.28
R²	0.28			0.32			0.12		
การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล ตามการรับรู้ของพ่อแม่				การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล ตามการรับรู้ของบุตรธิดา					

$\chi^2=0.02$ df = 1 p=.90 CFI=1.00 GFI=1.00 AGFI=1.00 RMSEA=0.00 SRMR=0.00 **R²** = 0.28 0.32 และ 0.12

ภาพประกอบ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลของโมเดลที่ 4

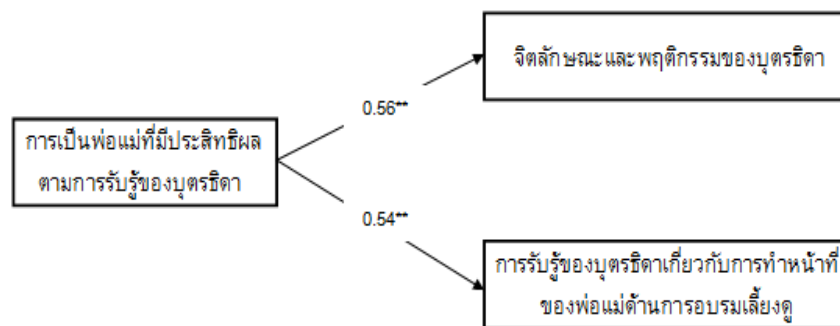
2.5 การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดาและการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลเท่ากับ 0.56 และ 0.54 ตามลำดับ ซึ่งการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา ส่งผลต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดาและการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และตัวแปรเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา สามารถอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดาตามการรับรู้ของบุตรธิดาได้ร้อยละ 31 และสามารถอธิบายการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดูได้ร้อยละ 29 ดังแสดงในตารางที่ 10 และภาพประกอบ 5

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์ อธิธิพลของโมเดลที่ 5

ตัวแปรเชิงเหตุ	ตัวแปรเชิงผล					
	จิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา			การรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา	0.56**	-	0.56**	0.54**	-	0.54**
R^2	0.31			0.29		

**p<.01

$\chi^2=20.23$ $df=77$ $p=1.00$ $CFI=1.00$ $GFI=0.96$ $AGFI=0.91$ $RMSEA=0.00$ $SRMR=0.04$ $R^2=0.29$

ภาพประกอบ 5 ค่าสัมประสิทธิ์ อธิธิพลของโมเดลที่ 5

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทัศนคติเชิงเหตุและผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ พบว่า การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลรายด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา และด้านการบริหารจัดการปัญหาต่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

สำหรับตัวแปรเชิงเหตุการณเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยภายในครอบครัว จิตลักษณะของพ่อและจิตลักษณะของแม่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าจิตลักษณะของพ่อมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ จิตลักษณะของแม่ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยภายในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ส่วนตัวแปรเชิงผลการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดานั้น มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลรายด้านพบว่า ด้านการบริหารจัดการปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่และด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา ต่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา และด้านการบริหารจัดการปัญหา ตามการรับรู้ของพ่อแม่ และตามการรับรู้ของบุตรธิดา พบว่า มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยทางสังคม ปัจจัยภายในครอบครัว จิตลักษณะของพ่อ และจิตลักษณะของแม่ตามการรับรู้ของพ่อแม่ ต่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยัง พบว่า จิตลักษณะและ

พฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู ตามการรับรู้ของบุตรธิดา ต่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ ไปวิเคราะห์ทัศนคติเชิงเหตุและผลของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลต่อไป

ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับ Goldenberg & Goldenberg (2013) ที่ศึกษาพบว่า พ่อแม่ที่สามารถทำหน้าที่ในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นย่อมส่งผลให้ทุกชีวิตในครอบครัวมีความสุข พ่อแม่ต้องสนับสนุนให้สมาชิกครอบครัวได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ และสอดคล้องกับ Peterson & Green (1999) ที่ศึกษาพบว่า การทำหน้าที่ครอบครัวอย่างประสบความสำเร็จต้องประกอบด้วย การปฏิบัติหน้าที่ของพ่อแม่อย่างมีประสิทธิภาพ พ่อแม่ต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีกลยุทธ์ในการสื่อสาร มีบทบาทของความเป็นพ่อแม่ที่ชัดเจน มีความรักความผูกพัน และเห็นคุณค่าของการกระทำต่าง ๆ ของสมาชิกครอบครัว และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อความสุขของครอบครัว

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงเหตุที่มีต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย พบว่า ตัวแปรเชิงเหตุจิตลักษณะของพ่อแม่ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.95 ส่งผลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยในครอบครัว ส่งผลทางบวกต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยทางสังคมส่งผลทางลบต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยจิตลักษณะของพ่อแม่ ปัจจัยภายในครอบครัว และปัจจัยทางสังคมร่วมกันอธิบายการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ได้ร้อยละ 89

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ที่ศึกษาพบว่า จิตลักษณะของพ่อแม่ส่งผลต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจิตลักษณะของแม่นั้นครอบคลุมภาวะจิตใจและการ

แสดงออกของพ่อแม่ที่แสดงให้เห็นว่าพ่อแม่เป็นคนมีเหตุผล มีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีความเป็นผู้นำ มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับสมาชิก มีอารมณ์มั่นคง ให้ความรัก ให้ความสนใจ ยกย่อง ชมเชยผลการกระทำที่พึงประสงค์ และให้ความเป็นอิสระแก่ลูก ๆ และสมาชิกครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดของ DeFrain;& Stinnett (2003) ที่มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับครอบครัวที่มีประสิทธิผล โดยให้ความสำคัญกับจิตลักษณะและจิตใจของสมาชิกครอบครัวและคุณภาพของครอบครัวที่ประกอบด้วย ความรัก การเห็นคุณค่าของกันและกัน การเอาใจใส่ดูแลกัน เคารพซึ่งกันและกัน มีความเป็นมิตร สื่อสารทางบวก ไว้วางใจกัน เชื่อสัจต่อกัน มีเวลาให้กันและมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

ส่วนปัจจัยภายในครอบครัวของการวิจัยในครั้งนี้ แม้ว่าจะส่งผลทางบวกต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งปัจจัยทางสังคมของการวิจัยในครั้งนี้ จะส่งผลทางลบต่อการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เนื่องจากครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของระบบสภาพแวดล้อมเชิงนิเวศมนุษย์ ที่แสดงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างละเอียดอ่อน และสลับซับซ้อนระหว่างบุคคลกับทุกส่วนของครอบครัว และระหว่างแต่ละส่วนของครอบครัวกับระบบสำคัญอื่น ๆ ของสังคม ซึ่งในที่สุดจะส่งผลรวมต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบุคคลทั้งในด้านความคิด จิตใจ และลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏ ดังนั้น การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย ถึงตระหนักถึงปัจจัยภายในครอบครัวและปัจจัยทางสังคม ที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบครอบครัว และการส่งผลนั้นอาจเป็นไปได้ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม หรือส่งผลทางบวกหรือทางลบ (จรรยา สุวรรณทัต, 2547)

3. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงเหตุ “การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่ ส่งผลต่อตัวแปรเชิงจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา” และ “การรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู” ผลการศึกษาพบว่า การเป็นพ่อแม่

ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของพ่อแม่มีอิทธิพลทางตรงและส่งผลต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลที่ส่งผลต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู โดยพ่อแม่ต้องทำหน้าที่ของตนเอง ต้องมีเวลาให้ลูก ต้องใช้เวลาในการอยู่ร่วมกันกับลูกอย่างมีคุณค่า ให้ความรักกับลูก ยกย่องชมเชยผลการกระทำที่พึงประสงค์ของลูก ให้กำลังใจลูกเมื่อประสบความล้มเหลว และสามารถให้อภัยลูก ๆ ได้ รวมทั้งต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูก ๆ และช่วยเหลือลูกในการบริหารจัดการปัญหา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lamanna & Riedmann (2012) ที่ศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล จะต้องมีความรักเป็นพื้นฐานสำคัญ พ่อแม่ลูกจะต้องอยู่ด้วยกัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน พ่อแม่ต้องอบรมเลี้ยงดูลูกให้มีวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรมปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น และมีความมั่นคงในอาชีพ

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงเหตุและการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของพ่อแม่ และตัวแปรเชิงผลการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยตามการรับรู้ของบุตรธิดา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว พบว่า การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา และด้านการบริหารจัดการปัญหา ตามการรับรู้ของพ่อแม่ และตามการรับรู้ของบุตรธิดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.25-0.56 สอดคล้องกับการศึกษาของ Geggie et al. (2000) ที่ศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีประสิทธิผล พ่อแม่ลูกต้องรู้จักหน้าที่ของตนเอง ใช้ชีวิตร่วมกัน มีความเป็นอยู่ร่วมกัน มีการสื่อสารด้วยความเคารพนับถือ และมี

ความรู้สึกสำนึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และ Olson (2000) ได้ศึกษา พบว่า ครอบครัวจะมีพ่อแม่ที่มีประสิทธิผล พ่อแม่ต้องมุ่งเน้นความสง่างามของครอบครัว โดยทั้งพ่อแม่ลูกต้องให้ความเคารพกัน มีความไว้วางใจกัน มีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีพันธไมตรีต่อกัน สามารถปฏิบัติภารกิจของครอบครัวให้บรรลุความสำเร็จร่วมกัน สามารถบริหารจัดการปัญหาความขัดแย้งและความไม่สบายใจร่วมกัน เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความสุข

5. การวิเคราะห์ตัวแปรเชิงเหตุของการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทยของบุตรธิดาที่ส่งผลต่อตัวแปรเชิงผลจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา ตามการรับรู้ของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดา เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อด้านการอบรมเลี้ยงดู ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดามีอิทธิพลทางตรงและส่งผลต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา และการรับรู้ของบุตรธิดาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรเชิงเหตุ การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของบุตรธิดา สามารถอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุตรธิดา เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของพ่อแม่ด้านการอบรมเลี้ยงดูได้ ร้อยละ 29 สอดคล้องกับ Peterson & Green (1999) และ อูมาพร ตรังคสมบัติ (2544) ที่กล่าวไว้ว่า ครอบครัวที่มีประสิทธิผล จะต้องเป็นครอบครัวที่พ่อแม่สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างเพียงพอ ทั้งทางวัตถุ จิตใจและจิตวิญญาณ สมาชิกแต่ละคนและครอบครัวสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พ่อแม่ต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา มีความสามารถในการใช้กลยุทธ์ในการสื่อสาร มีบทบาทของความเป็นพ่อแม่และรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูที่ยืดหยุ่นและชัดเจน มีความรักความผูกพัน และเห็นคุณค่าของการกระทำของสมาชิกครอบครัว รวมทั้งพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อความผาสุกของครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัย การเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลในครอบครัวไทย เฉพาะครอบครัวในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางยิ่งขึ้น ควรศึกษาวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอื่น ๆ ทั้งในเขตเมืองและชนบท

2. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าควรมีการเสริมสร้างการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลให้แก่ครอบครัวไทยในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการทำหน้าที่ของพ่อแม่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่และบุตรธิดา ตลอดจนด้านการบริหารจัดการปัญหาในครอบครัว

3. วิธีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลนอกจากการใช้เครื่องมือที่เป็นแบบวัด ควรมีการใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์ การทำสนทนากลุ่มในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้สามารถอธิบายผลการวิจัยในเชิงลึกและเชิงกว้าง

บรรณานุกรม

- จรรยา สุวรรณทัต. (2547). *จิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ดวงเดือน พันธุมนานิน. (2524). *รายงานการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิต และจริยธรรมของเยาวชนไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2555). การสร้างแบบวัดความเข้มแข็งของครอบครัว. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 13(2).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2554) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2544). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: ชันดำการพิมพ์.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- DeFrain, John. & Stinnett, Nick. (2003). Family strengths. *International encyclopedia of marriage and family*.
<http://www.encyclopedia.com/doc/1G2-3406900165.html>
- Geggie, J., DeFrain, J., Hickcock, S. & Simone, S. (2000). *Family strength research project*. The family action center, University of Newcastle, Australia.
- Goldenberg, H. & Goldenberg, I. (2013). *Family therapy: An Overview*. Singapore: Brooks/Cole.
- Lamanna, M.A. & Riedmann, A. (2012). *Marriages, families, and relationships: Making choices in a diverse society*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Olson, D.H. (2000). Complex model of marital and family systems. *Journal of Family Therapy*, (2),144-167.
- Olson, D. & Sipahimalani, A. (2003). *Family strength*. Retrieved Nov.16, 2005, from
<http://www.medformation.com/ac/transcript.nsf/al/topics/Familystrength>.
- Peterson, R. & Green, S. (1999). *Family first*. Virginia cooperative extension publication 350-090. Virginia: Virginia Polytechnic Institute and State University.